

СЕКЦІЯ 2

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Сіньова Людмила Миколаївна

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення

Навчально-наукового інституту права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка,

провідний юрист Центру проблем імплементації європейського соціального права

Навчально-наукового інституту права Київського національного університету

імені Тараса Шевченка

Соціальна інтеграція внутрішньо переміщених осіб до Овідіопольської селищної громади Одеського району Одеської області

Повномасштабна війна росії проти України спричинила різке збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб. Внутрішньо переміщеною особою (далі – ВПО) є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Найбільшими труднощами, з якими зіткнулися переселенці стало працевлаштування, фінансові та житлові питання. Більше того, забезпечення нормальних умов життєдіяльності та недопущення дискримінації у сфері праці та пошук шляхів підвищення ефективності щодо внутрішньо переміщених осіб надзвичайно важливі для України в сучасних умовах реалізації стратегічного курсу побудови соціально орієнтованої ринкової економіки та інтеграції у світовий економічний та правовий простір [1, с. 520].

Станом на 31 травня 2023 року на території Овідіопольської селищної громади Одеського району Одеської області зареєстровано 776 ВПО. На протязі всієї війни місцева громада працює та допомагає даній категорії осіб. Овідіопольською селищною радою та різними фондами ВПО постійно надається гуманітарна допомога у вигляді продуктів харчування, дитячого харчування, дитячих підгузків та засобів жіночої гігієни та інше.

Але і на сьогоднішній день в громаді є проблеми з житлом та працевлаштуванням, які залишаються найбільшими бар'єрами на шляху соціальної інтеграції ВПО.

З метою ефективного вирішення зайнятості населення, Овідіопольською селищною радою було організовано участь ВПО, які перемістилися до Овідіопольської громади та учнів старших класів Овідіопольського ЗЗСО ім. Т.Шевченка у «Ярмарці вакансій», яку провів Одеський обласний центр зайнятості за участю представників Одеської обласної ради та Одеської районної військової адміністрації. На «Ярмарці вакансій» було представлено понад 1200 актуальних вакансій та взяло участь понад 70 роботодавців, що дало можливість ВПО: одразу пройти співбесіду; отримати інформацію щодо проходження професійного навчання, з метою опанування актуальних професій; отримати ваучер, що надає право безоплатно пройти навчання за кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття; отримання консультацій щодо можливості отримання мікрогрантів для відкриття та розвитку власної справи. Учні старших класів були ознайомлені з інформацією щодо можливості вступу до професійних (професійно-технічних) та вищих учбових закладів.

На прикладі Овідіопольської громади ми бачимо небайдужість громадян, спеціалістів Відділу соціальної політики та керівництва Овідіопольської селищної

ради та ін. представників до проблем ВПО.

Юридичного визначення соціальної адаптації ВПО чи розмежування адаптації від інтеграції не існує, а її критерії різні експерти окреслюють доволі різноманітно. В дослідженнях Міжнародної організації з міграції (МОМ) зазвичай зазначається, що соціальна адаптація ВПО – це процес адаптації людей, які були змушені покинути своє місце проживання через конфлікти, насильство, природні катастрофи чи за інших подібних причин, до нового соціального та культурного середовища [2].

Варто наголосити, що КМ України ухвалив рішення про реалізацію експериментального проекту щодо надання окремих соціальних послуг найбільш вразливим категоріям громадян. Йдеться про осіб, які через бойові дії або тимчасову окупацію опинилися в складних життєвих обставинах. Соціальні послуги будуть надаватися у закладах охорони здоров'я, які належать до сфери управління Міністерства соціальної політики. Зокрема, серед таких закладів – окремі санаторії у Трускавці та Миргороді. У межах реалізації експериментального проекту передбачено 4 соціальні послуги: надання притулку; підтриманого проживання; стаціонарний догляд та соціальна адаптація. Отже, такі послуги безоплатно надаватимуться людям похилого віку й особам з інвалідністю з числа ВПО. Таким чином, найбільш незахищеним громадянам буде гарантовано не тільки прихисток, а й соціальну підтримку з урахуванням індивідуальних потреб [3].

Слід наголосити, що територіальні громади, які приймають ВПО, потребують уваги та підтримки з боку держави, адже саме вони є надійною опорою для вимушених переселенців. Тому, якісна організація роботи на рівні громад дає відповіді на ряд ключових питань, з якими зіштовхуються ВПО, а це: забезпечення соціального захисту, забезпечення місцем проживання, працевлаштування, надання медичної допомоги, влаштування дітей у дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади та ін.

Таким чином, держава має сприяти соціальній інтеграції ВПО до життя у нових для них територіальних громадах, де вони планують залишитися на тривалий час або назавжди, а також сприяти вирішенню конфліктних ситуацій ВПО. Для розуміння існуючих проблем слід регулярно обговорювати та розробляти ефективні інструменти на всіх рівнях.

Література:

1. Сінцова Л.М. Юридичні гарантії реалізації трудових прав вимушених переселенців // Розвиток трудового потенціалу як складова соціальної безпеки України: монографія / С.В. Вишновецька, М.І. Іншин, В.Л. Костюк, І.С. Сахарук та ін. / за ред. М.І. Іншина, І.С. Сахарук – Київ: ФОРМ МАСЛАКОВ, 2018 – 544 с. URL: <https://r-donnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/1123/%D0%90%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%B5%D0%B2%D0%B03.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Соціальна адаптація ВПО: які інструменти для підтримки переселенців потребують впровадження URL: <https://sss-ua.org/news/soczialna-adaptacija-ya-vpo-yaki-instrumenty-dlya-pidtrymky-pereselencziv-potrebuyut-vprovadzhennya/> (дата звернення 20.09.2023)
3. Соціальні послуги для окремих категорій ВПО: Уряд підтримав експериментальний проект URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/sotsialni-posluhy-dlia-okremykh-katehorii-vpo-uriad-pidtrymav-eksperymentalnyi-proekt> (дата звернення 19.09.2023)